

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

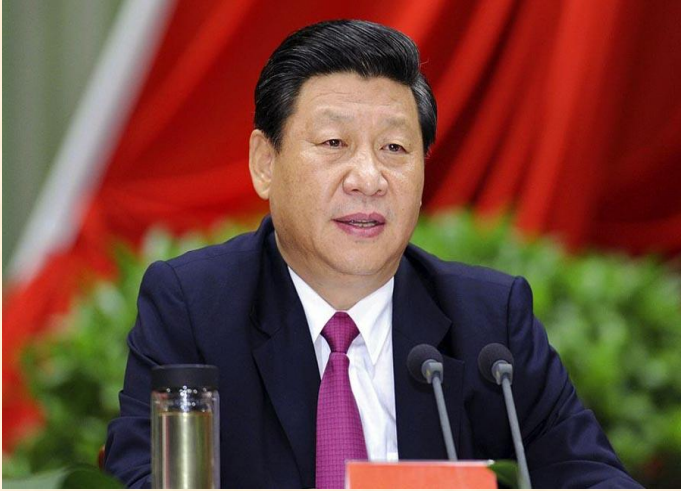
(từ 21/10 đến 27/10/2013)

- ASEAN và Trung Quốc cam kết tăng cường hợp tác
- Trung Quốc không thả 75 khối bê tông xuống Bãi cạn Scarborough
- Đài Loan, Philippines đàm phán hợp tác nghề cá trên biển
- Philippines, Trung Quốc bắt đầu đàm phán thăm dò Bãi Cỏ Rong
- Ấn Độ ủng hộ Philippines trong vụ kiện Trung Quốc
- Mỹ khẳng định tiếp tục chiến lược xoay trục Châu Á
- Nhật Bản sẵn sàng đối phó với sức mạnh Trung Quốc

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Chủ tịch Trung Quốc đặt ưu tiên xây dựng môi trường ổn định với láng giềng trong chính sách đối ngoại. Ông Tập Cận Bình vừa kêu gọi tiến hành một chiến lược toàn diện nhằm cải thiện quan hệ với các nước láng giềng trong phiên họp kéo dài 2 ngày vừa kết thúc hôm 25/10. Hội nghị được Thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường chủ trì với sự tham dự của các quan chức ngân hàng, tổ chức tài chính và các tập đoàn nhà nước của Trung Quốc. Ông Tập nhấn mạnh: “Duy trì một môi trường hòa bình và ổn định với các nước láng giềng là chìa khóa cho sự phục hưng dân tộc Trung Hoa. Sự phát triển của Trung Quốc sẽ luôn gắn liền với các nước láng giềng và chúng ta sẽ hướng tới sự phát triển chung đó.”

+ Philippines:

Philippines: “Việc mua máy bay chiến đấu không liên quan đến tranh chấp với Biển Đông.” Trả lời phỏng vấn với tờ PhilStar hôm 22/10, Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Philippines Peter Galvez cho biết: “Việc mua máy bay chiến đấu của Hàn Quốc đã được lên kế hoạch từ trước khi tranh chấp ở Biển Đông diễn biến căng thẳng.” Ông Galvez khẳng định, những nỗ lực nâng cấp, hiện đại hóa quân đội của nước này không liên quan đến tranh chấp lãnh thổ với Trung Quốc, không nhằm vào bất cứ nước nào mà chỉ tăng cường khả năng phòng thủ của đất nước.

Philippines mong Tòa sớm ra phán quyết về vụ kiện với Trung Quốc. Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario hôm 24/10 cho biết, nước này đang đợi một phán quyết sớm của Tòa Trọng tài Liên Hợp Quốc về vụ kiện Trung Quốc, “Bên tư vấn chính của Philippines cho rằng, nếu Trung Quốc vẫn không chịu tham gia phiên tòa, phán quyết sẽ được đưa ra nhanh hơn, có thể là vào năm 2014. Đây là một diễn biến tích cực.” Trước đó, ông Rosario từng nói rằng,

kinh nghiệm ở các vụ kiện tương tự cho thấy, tòa án trọng tài có thể mất khoảng 3 – 4 năm để phân xử.

Bộ trưởng Quốc phòng Philippines giải thích về vụ 75 khối bê tông ở Scarborough. Ông Voltaire Gazmin hôm 25/10 lên tiếng giải thích những thông tin trái chiều về 75 khối bê tông ngoài Bãi cạn Scarborough, “Tổng thống Aquino đã nói đúng rằng một số khối bê tông có hàng trăm chứng tỏ nó rất cũ. Nhưng điều này là mới đối với chúng tôi bởi vì chúng tôi chỉ mới phát hiện thấy chúng gần đây.” Bộ trưởng Quốc phòng Philippines lý giải rằng thủy triều lên cao có thể khiến các đội giám sát không nhìn thấy các khối bê tông dưới mặt nước biển nên không thể xác định nó mới hay cũ. **Hôm 24/10**, Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario cho biết, nước này chưa sẵn sàng gửi kháng thư ngoại giao phản đối việc xuất hiện các khối bê tông

này ở bãi cạn tranh chấp Scarborough. **Trước đó hôm 23/10**, tại diễn đàn tổng thống hàng năm của Hiệp hội phóng viên quốc tế ở Philippines, Tổng thống Philippines Benigno Aquino III đã khẳng định rằng các khối bê tông nằm rải rác trong Bãi cạn Scarborough rất cũ và không phải một hiện tượng mới, “Vì vậy không có lý do gì để khiến Philippines lo lắng. Những khối bê tông không gây ra nguy hiểm cho bất cứ tàu thuyền nào qua lại khu vực này không cần thiết di dời vào lúc này.”

+ Nhật Bản:

Nhật sẵn sàng đối phó với sức mạnh Trung Quốc. Trong cuộc trả lời phỏng vấn tờ Wall Street Journal hôm 26/10, Thủ tướng Nhật Bản Shinzo Abe cho biết, trong những cuộc tiếp xúc gần đây với các nhà lãnh đạo trong khu vực, ông nhận ra rằng các láng giềng Châu Á trông cậy vào Nhật Bản không chỉ trên mặt trận kinh tế, mà còn cả trong vấn đề an ninh ở Châu Á-Thái Bình Dương. “Một số quốc gia lo sợ là Trung Quốc đang dùng vũ lực để thay đổi nguyên trạng, và không tôn trọng pháp luật. Nhưng nếu Bắc Kinh chọn lựa con đường này, thì họ sẽ không thể trở dậy một cách hòa bình. Nhiều nước trông cậy Nhật Bản sẽ bày tỏ quan điểm trên một cách dứt khoát. Họ hy vọng nhờ đó mà

Bắc Kinh sẽ bắt đầu có những động thái có trách nhiệm hơn trong cộng đồng quốc tế.”

+ Ấn Độ:

Ấn Độ ủng hộ Philippines trong vụ kiện “đường lưỡi bò” của Trung Quốc. Phát biểu tại Bộ Ngoại giao Philippines về chính sách đối ngoại của Ấn Độ hôm 22/10 trong chuyến thăm chính thức Philippines, Ngoại trưởng Ấn Độ Salman Khurshid bày tỏ hy vọng vụ kiện của Philippines sẽ có hiệu quả: “Ấn Độ đã tuyên bố rõ ràng ủng hộ quyền tự do tiếp cận các tuyến đường biển và luật pháp quốc tế, cũng như UNCLOS, là cơ sở cho việc giải quyết hòa bình các tranh chấp. Nhờ đến trọng tài quốc tế là một trong những giải pháp.”

+ Mỹ:

Chiến lược “xoay trục châu Á” của Mỹ tăng tốc. Trả lời phỏng vấn với AFP ngày 23/10 trên

Hàng Không Mẫu Hạm USS George Washington đang hiện diện ở Biển Đông, Thiếu tướng Mark Montgomery, Tư lệnh Đội tác chiến tàu sân bay USS George Washington và lực lượng chiến đấu của Hạm đội 7, tuyên bố: “Chiến lược tái cân bằng đã dẫn tới việc chúng tôi gia tăng số lượng tàu chiến và máy bay ở Tây Thái Bình Dương. Thêm tàu chiến là thêm sự hiện diện và giúp chúng tôi có lực lượng mạnh mẽ hơn”. Ông Montgomery nhấn mạnh việc chính phủ Mỹ phải cắt giảm ngân sách không hề ảnh hưởng tới hoạt động của quân đội nước này tại châu Á, “Chiến dịch tái cân bằng vẫn diễn ra một cách suôn sẻ. Chúng tôi có đủ ngân sách để phục vụ các hoạt động tại đây.”

Mỹ khẳng định chiến lược xoay trục Châu Á.

Hôm 25/10, tàu sân bay USS George Washington của Mỹ đã tiến vào Vịnh Manila. Dẫn đầu nhóm tàu sân bay tác chiến số 5 là “ngôi sao” của Hạm đội 7 Mỹ, đã hiện diện ở Biển Đông trong tuần qua và ghé thăm một số nước Đông Nam Á. USS George Washington là tàu dẫn đầu đội tàu sân bay lớn nhất của Hải quân Mỹ, bao gồm thêm 2 tuần dương hạm trang bị tên lửa, 1 khu trục hạm, 1 tàu tiếp tế và 1 tàu ngầm tấn công.

Quan hệ các nước

ASEAN và Trung Quốc cam kết tăng cường hợp tác. Tại Jakarta ngày 21/10, Ban thư ký ASEAN ra thông báo chính thức về kết quả chuyến thăm Trung Quốc của Tổng thư ký ASEAN Lê Lương Minh. Trong cuộc gặp với các lãnh đạo Trung Quốc, Tổng thư ký Lê Lương Minh khẳng định Trung Quốc là một đối tác chiến lược quan trọng của ASEAN, đồng thời bày tỏ mong muốn mạnh mẽ của ASEAN tìm kiếm các cách thức và phương tiện mới và bền vững trên cơ sở những thành tựu trong quá khứ để xây dựng, tăng cường, làm sâu sắc hơn nữa các mối quan hệ giữa ASEAN với Trung Quốc. Các nhà lãnh đạo Trung Quốc cũng đã một lần nữa đảm bảo với ASEAN rằng Trung Quốc sẽ đóng một vai trò xây dựng đóng góp

cho hòa bình, an ninh, ổn định và thịnh vượng trong khu vực.

Ấn Độ-Philippines họp bàn về Biển Đông. Người Phát ngôn Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez cho biết, tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông giữa Manila và Bắc Kinh là một phần của chương trình nghị sự khu vực được thảo luận trong các cuộc đàm phán song phương kín giữa Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario và người đồng cấp Ấn Độ Salman Khurshid hôm 21/10 tại Manila. Ngoại trưởng Ấn Độ đã đến Manila để đồng chủ trì kỳ họp thứ 2 của Ủy ban hợp tác song phương Ấn Độ – Philippines. Đây là cơ chế tham vấn thường xuyên giữa bộ ngoại giao hai nước nhằm thảo luận các vấn đề song phương và khu vực mà hai bên cùng quan tâm.

Đài Loan, Philippines đàm phán hợp tác nghề cá trên biển. Ngày 22/10, Đài Loan và Philippines đã tổ chức cuộc họp chính thức đầu tiên về khai thác nghề cá ở vùng biển tranh chấp ở Biển Đông. Sau hội đàm, hai bên đã đồng ý bằng văn bản chính thức có ràng buộc về pháp lý. Manila và Đài Bắc đồng ý thiết lập một đường dây nóng khẩn cấp và hoạt động ngay lập

tức để có thể thông báo cho nhau trong trường hợp xảy ra sự cố trên biển. Lực lượng thực thi pháp luật hai bên cũng phải tuân theo trình tự thủ tục các bước cảnh báo, xua đuổi, bắt giữ tàu trên cơ sở các quy định có liên quan của luật biển quốc tế.

Philippines, Trung Quốc bắt đầu đàm phán thăm dò Bãi Cỏ Rong. Bộ trưởng Năng lượng Philippines Jericho Petilla hôm 23/10 cho biết một công ty liên doanh Philippines - Anh Forum Energy Plc đã bắt đầu đàm phán với tập đoàn Dầu khí ngoài khơi Trung Quốc về thỏa thuận cùng nhau thăm dò dầu khí tại khu vực Bãi Cỏ Rong. Theo ông Jericho Petilla, đàm phán giữa hai bên đang ở giai đoạn khởi đầu và hy vọng có thể đạt được một thỏa thuận thương mại.

Thủ tướng Ấn Độ Manmohan Singh thăm Trung Quốc. Tối 22/10, Thủ tướng Ấn Độ

Manmohan Singh đã đến Bắc Kinh, bắt đầu chuyến thăm chính thức Trung Quốc ba ngày. Đây là chuyến thăm cấp cao quan trọng thứ hai giữa hai nước sau chuyến thăm Ấn Độ hồi tháng 5 của Thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường, và cũng là lần đầu tiên kể từ năm 1954, thủ tướng hai thăm viếng nhau trong cùng một năm.

Phân tích và đánh giá

“Ấn Độ và chiến thuật nước đôi tại Biển Đông” của Zachary Keck. Dường như Ấn Độ hiện đang áp dụng một chiến thuật nước đôi đối với tranh chấp Biển Đông, khi nước này vừa muốn mở rộng ảnh hưởng tại Đông Nam Á, vừa muốn không làm mất lòng Trung Quốc. Chiến thuật phức tạp của Delhi càng được thể hiện rõ hơn khi Thủ tướng Ấn Độ Manmohan Singh có chuyến thăm Trung Quốc cùng thời điểm chuyến thăm của Ngoại trưởng Salman Khurshid tới Philippines. Biển Đông không phải là vấn đề nổi bật trong chuyến đi của ông Singh tới Bắc Kinh, mà nó tập trung chủ yếu vào những căng thẳng ở biên giới Trung-Ấn cũng như việc cân bằng quan hệ kinh tế giữa hai nước. Trước khi

ông Singh tới Bắc Kinh, ông Khurshid đã có cuộc trả lời phỏng vấn của Báo Bru điện Hoa Nam Buổi sáng, trong đó ông đã thể hiện một thái độ hòa hoãn hơn với Trung Quốc, “Chúng tôi không can thiệp vào tranh chấp Biển Đông. Chúng tôi cho rằng bất cứ vấn đề nào thuộc quan hệ song phương giữa hai quốc gia nên được giải quyết giữa hai quốc gia đó”. Tuy nhiên, trong chuyến thăm Philippines, ông Khurshid đôi khi tỏ ra cứng rắn hơn những gì mà Ấn Độ thường nói về yêu sách của Trung Quốc tại Biển Đông. Tuyên bố chung giữa hai nước đã gọi Biển Đông là Biển Tây Philippines, tên gọi mà Manila thường dùng để chỉ vùng biển đang tranh chấp. Theo các phương tiện truyền thông Ấn Độ, đây là một sự khác biệt hoàn toàn so với chính sách thông thường của Ấn Độ bởi nước này thường dùng tên gọi Biển Nam Trung Hoa, để tránh làm mất lòng Bắc Kinh. Trong chuyến thăm này, ông Khurshid cũng thể hiện sự ủng hộ rõ rệt đối với lập trường của các nước Đông Nam Á trong tranh chấp, điều mà Bắc Kinh luôn phản đối. Ví dụ, khi trả lời câu hỏi của phóng viên sau một bài phát biểu, ông Khurshid “tuyên bố rõ” rằng Ấn Độ ủng hộ việc sử dụng Công ước của Liên

Hợp Quốc về Luật Biển (UNCLOS) là cơ sở giải quyết bất cứ tranh chấp nào tại Biển Đông.

“Chính sách của Mỹ tại Biển Đông” của Noah Black. Trong khi Trung Quốc và hầu hết các quốc gia ASEAN, ngoại trừ Campuchia, đều đã phê chuẩn Công ước của Liên Hợp Quốc về Luật Biển (UNCLOS), thì Mỹ lại chưa phê chuẩn Công ước này. Cho dù nhiều Tổng thống Mỹ và Lầu Năm Góc kêu gọi Quốc hội phê chuẩn UNCLOS, tuy nhiên Công ước này vẫn chưa được thông qua. Có 2 lý do cho việc này. Lý do *thứ nhất*, những người hay phê phán nói rằng UNCLOS sẽ xâm phạm chủ quyền lãnh thổ. Có thể các ý kiến này dựa vào tư duy cá nhân hoặc theo chủ nghĩa dân tộc, tuy nhiên ở đây cũng có một phần liên quan đến thương mại: việc phản đối UNCLOS xuất phát từ ngành công nghiệp trong nước lo ngại bị Liên Hợp Quốc

giám sát, bị giới hạn trong các hoạt động khai thác khoáng sản dưới đáy biển. Lý do *thứ hai* có tính thuyết phục hơn. UNCLOS được coi là không cần thiết bởi Mỹ đã chấp nhận những điều khoản quan trọng nhất của Công ước này như những quy ước pháp lý chung trên biển. Việc phê chuẩn sẽ không mang lại lợi ích, trong khi đó nó sẽ khiến nước này tổn thất phần nào về kinh tế. Bên ngoài, việc Mỹ muốn thúc ép Trung Quốc hợp tác với các nước ASEAN tại Biển Đông có vẻ chỉ tồn tại trên lý thuyết. Tuy nhiên chúng ta vẫn có thể tin tưởng vào cách tiếp cận này. Cho dù Mỹ chưa phê chuẩn UNCLOS, nước này vẫn luôn duy trì một cách tiếp cận phù hợp với luật biển theo tinh thần của UNCLOS. Ngược lại, Trung Quốc thường xuyên vi phạm phần biên giới đã được UNCLOS quy định, khiến lập trường của nước này không thuyết phục so với lập trường của Mỹ và ASEAN. Cuối cùng, cơ chế giải quyết tranh chấp của UNCLOS có thể sẽ không hiệu quả nếu đặt trong tay của các nhà ngoại giao Mỹ. Do đó, chính sách hiện nay, đó là ủng hộ các nước ASEAN trong khi hạn chế các lời buộc tội nhằm vào mình, tỏ ra là chính sách hợp lý nhất đối với Mỹ.

“Chiến lược tái cân bằng của Trung Quốc đối với ASEAN” của *Kavi Chongkittavorn*. Trung Quốc đã áp dụng một chiến lược tái cân bằng toàn diện đối với ASEAN, tập trung vào 3 quốc gia là Indonesia, Malaysia và Thái Lan. Chiến lược này sẽ giúp Trung Quốc củng cố thêm thành lũy ngoại giao mới của họ dưới thể hệ lãnh đạo thứ 5 - ông Tập Cận Bình. Đặt trong bối cảnh chiến lược khu vực hiện nay, ASEAN là ưu tiên số một trong chính sách đối ngoại của Trung Quốc đối với các nước láng giềng. Hai khía cạnh nổi bật trong cuộc tấn công quyền rũ lần này của Trung Quốc là can dự lâu dài về kinh tế và cải thiện cam kết về an ninh. Đối với Đông Nam Á lục địa, Thái Lan đã trở thành người bạn gần gũi nhất của Trung Quốc – cho dù nước này không có các thỏa thuận an ninh truyền thống như Mỹ đang có với Thái Lan. Bên cạnh việc phụ thuộc lẫn nhau về kinh tế ngày càng lớn, cả Thái Lan

và Trung Quốc đã đạt được thỏa thuận tăng cường quan hệ hợp tác truyền thống và phi truyền thống. Xuôi về hướng nam, chính sách của Trung Quốc đối với Malaysia có những nét đặc trưng riêng bởi có một số lượng lớn Hoa Kiều tại Malaysia và Malaysia hiện là đối tác thương mại số 1 của Trung Quốc tại ASEAN. Theo quan điểm của Bắc Kinh, Malaysia là một quốc gia thân thiện, và cùng Indonesia, hai quốc gia này coi Trung Quốc như với một đối tác toàn diện chứ không phải là một mối đe dọa. Tại Đông Nam Á hải đảo, Indonesia là quốc gia có vai trò quan trọng nhất với Trung Quốc. Việc ông Tập tới thăm Jakarta và trở thành vị nguyên thủ quốc gia đầu tiên phát biểu trước Quốc hội của nước này là bằng chứng cho thấy cả hai quốc gia sẵn sàng chung sống cùng với nhau. Với việc Bắc Kinh và Jakarta đồng quan điểm về các vấn đề chiến lược, khả năng có sự hiểu lầm giữa hai bên sẽ được giảm xuống mức thấp nhất – khác xa so với 4 thập kỷ trước khi Indonesia nhìn Trung Quốc với con mắt thù địch.

“Mỹ cần thận trọng đối với tranh chấp biển ở Châu Á?” của *Ted Galen Carpenter*. Các yêu sách của Bắc Kinh đang gây quan ngại cho cộng đồng quốc tế, và Mỹ, cường quốc số 1 thế giới,

không muốn Biển Đông trở thành vùng lãnh hải của Trung Quốc. Tuy nhiên, Washington cần phải cân trọng bởi hai lý do sau. *Thứ nhất*, với Trung Quốc đây là vấn đề về danh dự quốc gia, chứ không hẳn là toan tính về kinh tế hay lãnh thổ. Do đó, Bắc Kinh sẽ coi các động thái của Mỹ, bao gồm cả việc tăng cường quan hệ với các đồng minh truyền thống như Nhật Bản hay Hàn Quốc, như một “tảng đá chướng ngại” việc nước này trở thành cường quốc trong khu vực.

Thứ hai, việc một cường quốc chống lưng một quốc gia nhỏ bé, hay dao động trong tranh chấp với một người láng giềng lớn hơn là một việc làm có thể không sáng suốt. Các quốc gia nhỏ thường có xu hướng sử dụng lập trường cứng rắn hơn khi họ có niềm tin rằng đã có người bảo trợ chống lưng. Trong vài năm qua, với việc cử nhiều tàu đến vùng biển tranh chấp, Manila đã gây phật lòng Bắc Kinh. Sự hỗ trợ thiếu thận

trọng của Mỹ đối với đồng minh hiệp ước yếu ớt có thể dẫn đến kết cục Mỹ lún sâu vào cuộc đối đầu với một Trung Quốc đang ngày càng trở nên mạnh mẽ. Chính quyền Obama cần phải suy nghĩ thật cẩn trọng cho chiến lược Biển Đông của họ nếu không muốn bị lôi kéo vào trong cuộc khủng hoảng.

“Malaysia đang tăng cường sức mạnh trên biển?” của Zachary Keck. Theo báo cáo của tạp chí quốc phòng HIS Jane, trích tuyên bố của Bộ trưởng Quốc phòng Malaysia Hishammuddin Tun Hussein, Hải quân Hoàng gia Malaysia (RMN) đang hình thành một đơn vị thủy quân lục chiến và một cơ sở hải quân mới tại Biển Đông. Căn cứ hải quân mới sẽ được xây dựng tại Bintulu, nhằm bảo vệ các vùng nước gần đó và các khu vực có dầu mỏ, cách Bãi cạn James - khu vực tại Biển Đông mà cả Malaysia và Trung Quốc đều tuyên bố chủ quyền - 60 dặm. Còn nhớ vào tháng 3, lực lượng đổ bộ của hải quân Trung Quốc thực hiện cuộc diễn tập quân sự quy mô lớn tại Bãi cạn James. “Đây không phải sự hiện diện chỉ một vài tàu mà là đơn vị thủy quân lục chiến và thủy phi cơ được hỗ trợ bởi các tàu hộ tống tốt nhất của PLAN,” Gary Li, nhà phân tích cao cấp của HIS Fairplay, nói với Tạp chí Asian Correspondent, “Chúng tôi chưa bao giờ

thấy một đội quân hùng hậu về cả chất và lượng như thế xuất hiện ở phía cực nam... rất khó để biết đây có phải sự trùng hợp hay không, nhưng điều này phản ánh mong muốn của [Chủ tịch] Tập Cận Bình đó là quân đội Trung Quốc phải có nhiều kinh nghiệm chiến đấu thực tế hơn nữa thông qua các cuộc diễn tập quân sự.” Tạp chí HIS Jane cho biết Malaysia sẽ dựa vào các chuyên gia của Thủy quân lục chiến Mỹ (USMC) để giúp xây dựng lực lượng Thủy quân lục chiến mới. Quyết định thiết lập một căn cứ hải quân tại Biển Đông cũng giống với những gì mà các nước Đông Nam Á khác có tranh chấp chủ quyền với Trung Quốc đang làm. Philippines đang đặt một cơ sở hải quân mới tại vịnh Oyster, Đảo Palawan. Trong khi đó, Việt Nam cũng đang mở rộng căn cứ hải quân tại vịnh Cam Ranh và cho phép các lực lượng hải quân nước ngoài có thể tiếp cận căn cứ này./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp